

посередників, за допомогою яких у суспільства з'являється можливість транслатовати влади свою політичну позицію на більш компетентному рівні на будь-якому етапі прийняття політичного рішення. В якості таких можуть виступати представники науки і незалежних експертно-аналітичних центрів, лідери організацій громадянського суспільства, незалежні журналісти, члени громадських палат, структур при органах влади. В цьому випадку актори дискурсу стають залежними від посередників-медіаторів, а сам дискурс буде сконструйований успішніше за допомогою такого експертного посередництва.

Висновки. Участь професійних експертів-посередників дозволяє усунути фактори, що перешкоджають оптимізації комунікативного дискурсу суспільства і влади в процесі легітимації політичних рішень (відсутність єдиного розуміння соціальних проблем, недостатня компетентність молоді, відсутність досвіду політичних дискусій, комунікативні бар'єри). Комунікативний дискурс суспільства і влади дозволяє оптимізувати процес прийняття легітимних політичних рішень на всіх його етапах.

Література.

1. Капралова І. М. Інтеграція вищої освіти України до європейського освітнього простору : автореф. дис. д-ра філософії в галузі державного управління. Київ, 2015. 20 с.
2. Семенець-Орлова І. А. Актуальні стратегії подолання супротиву освітнім змінам. *Ефективність державного управління*. 2016. Вип. 3. С. 60-75.
3. Семенець-Орлова І. А. Державне управління освітніми змінами : проблеми та протиріччя. *Аспекти публічного управління*. 2016. № 4-5. С. 5-11.
4. Хабермас Ю. Проблема легітимації позднього капіталізму. М.: Праксис, 2010. С. 162-175.
5. Toffler A. *The Third Wave*. N. Y.: William Morrow, 1980. 214 pgs.

УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ІНТЕГРАЦІЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ

***ФЕСЕНКО Г.Г., Д.ФІЛОС.Н., ДОЦ., ФЕСЕНКО Т.Г., Д.Т.Н., ДОЦ.,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІАВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Відомо, що гендерні індикатори є необхідною складовою системи моніторингу виконання країнами стратегій сталого розвитку [1]. Досягнення Цілей сталого розвитку 2016-2030 (Саміт ООН,

2015) вимагає окреслення гендерних аспектів в усіх соціально-економічних програмах розвитку. В Україні значна частка внутрішнього валового продукту забезпечення розвитком сільського господарства. Через це актуальності набуває вирішення питань щодо інтеграції гендерного підходу в усі програми аграрного розвитку, як на національному, та і на регіональному рівнях.

Слід зазначити, що жінки відіграють ключову роль у виробництві продуктів харчування (від 50 % до 90 % сільськогосподарської робочої сили), й при цьому піддаються не тільки професійно-економічним ризикам (низький статус та зарплата), а й екологічним. Хімізація сільського господарства, використання пестицидів, гербіцидів та інших токсичних речовин негативно впливають на репродуктивне здоров'я (у т. ч. безпліддя, мертвородження, вроджені вади розвитку дитини) [2]. Також важливо наголосити, що роль жінок у сільському господарстві неможливо зрозуміти належним чином без врахування гендерних розривів у доступі до землі, фінансових активів та інших виробничих ресурсів.

Інноваційним інструментом для вимірювання розширення прав і можливостей жінок та їх залучення до сільського господарства є «Індекс розширення прав і можливостей жінок у сільському господарстві» (Index of Women's Empowerment in Agriculture, WEAI). Цей індекс охоплює п'ять сфер: виробництво, ресурси, доходи, лідерство та використання часу, що дозволяє вимірювати соціально-економічний статус жінок у домогосподарствах та сільських громадах.

В Україні розпочато процес застосування гендерного підходу до управління програмами розвитку сільського господарства. Зокрема, наказом Міністерства фінансів України № 1 від 02.01.2019 були затверджені «Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно-орієнтованого підходу в бюджетному процесі» [3]. А у вересні 2020 року Міністерство фінансів України включило інформацію щодо застосування гендерно-орієнтованого підходу у бюджетний процес до Пояснювальної записки до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік».

Водночас практичне застосування рекомендацій Міністерства фінансів України щодо впровадження гендерного підходу має спиратися на обґрунтовані моделі рішень. А це зі свого боку вимагає інтеграції гендерних індексів у стандарти управління програмами та

проектами (A Guide to the Project Management Body of Knowledge, PMBOK) [4].

Гендерні параметри можуть бути включені у таку область знань PMBOK, яка називається «управління змістом проекту» (Project Scope Management, PSM). Область знань «Управління змістом проекту» складається з множини процесів: планування управління змістом проекту; збір вимог; визначення змісту; створення ієрархічної структури робіт; підтвердження змісту; контроль змісту.

Хід виконання таких процесів відстежується шляхом складання показників у «матриці відстеження вимог». Отже, слідуючи методології PMBOK гендерні індикатори мають бути представлені у таких матрицях. При цьому слід враховувати, що визначено структуру показників у таких матрицях, а саме: «вимоги зацікавлених сторін», «вимоги до рішень», «вимоги до переходу», «вимоги до якості». У кожний з цих компонентів може бути інтегрований гендерний показник.

Наприклад, у «вимогах до рішення» можуть бути включені гендерно-сегреговані дані щодо суб'єктів аграрних проектів та споживачів. У «вимогах до якості» гендерними індикаторами можуть бути показники рівня задоволеності різних груп бенефіціарів аграрного виробництва.

Наразі Україною здійснюється моніторинг реалізації стратегії сталого розвитку, у тому числі «Ціль 2 – Розвиток сільського господарства» [5]. У фокусі уваги національного моніторингу аграрного сектору є виконання наступних завдань: 1) забезпечення доступності збалансованого харчування на рівні науково обґрунтованих норм для всіх верств населення; 2) підвищення вдвічі продуктивності сільського господарства, в першу чергу за рахунок використання інноваційних технологій; 3) забезпечення створення стійких систем виробництва продуктів харчування, що сприяють збереженню екосистем і поступово покращують якість земель та ґрунтів, в першу чергу за рахунок використання інноваційних технологій; 4) зниження волатильності цін на продукти харчування.

У такій траєкторії аграрного розвитку України має бути вбудованою також і система гендерно-сенситивних індикаторів. У зв'язку з цим практика управління аграрними програмами та проектами потребує вирішення науково-технічної проблеми – розробки інформаційної моделі створення, збереження, оновлення та пошуку інформації в базах даних з контролем доступу до даних.

Література.

1. Фесенко Т. Г., Шахов А. В., Фесенко Г. Г. Гендерні індекси як інструмент розбудови Нового Шовкового Шляху. Соціальні трансформації : сім'я, плюб, молодь, середній клас та інноваційний менеджмент у країнах Нового Шовкового Шляху: монографія / [авт.кол. : Руденко С. В., Чен Гуангжин та ін.]. Одеса, 2016. С. 89–92.
2. Фесенко Т. Г., Фесенко Г. Г. Гендерні аспекти архітектури програми розвитку аграрного сектору економіки України. Управління проектами: Стан та перспективи: матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції. Миколаїв, 2016. С. 152–154.
3. Наказ Міністерства фінансів України №1 від 02.01.2019 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження та застосування гендерно-орієнтованого підходу в бюджетному процесі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19#Text>.
4. A Guide to the project management body of knowledge (PMBOK® Guide): Sixth Edition. USA : Project Management Institute. 2017. 589 с.
5. Цілі сталого розвитку. Україна. 2019. Моніторинговий звіт. 2020. 92 с.

ЕКОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ

***ЧЕРВІНСЬКА А.П., Д.Е.Н., ПРОФЕСОР
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В ГЕТЬМАНА»***

***ЧЕРВІНСЬКА Т.М., К.Е.Н., ДОЦЕНТ КИЇВСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПРАВА НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»***

Підприємницька діяльність, бізнес є вагомою часткою економічної системи держави. При цьому важливою є проблема координації інтересів бізнесу і суспільства. В умовах сьогодення, неформальної конкуренції, лише соціальна функція бізнесу повинна стати визначальною.

Чільне місце серед складників соціально відповідального бізнесу займають екологічні проблеми, які можна розглядати у площині узгодження інтересів влади, бізнес-структур та суспільства. Очікування людства спрямовані на те, що бізнес відповідальніше використовуватиме суспільні ресурси. Попирення набули нові